

Reč umetničkog direktora i selektora

Slobodan Savić

Ko se boji pozorišta?

Joakim Inter Fest će iduće jeseni obeležiti 15. izdanje. Petnaest godina nije ni mnogo ni malo, ali sasvim je dovoljno za profilisanje i pozicioniranje jednog pozorišnog festivala. Festival je od osnivanja prolazio kroz različita razdoblja uspona i padova, finansijskih i organizacionih poteškoća, estetičkih i poetičkih lutanja i nedoumica. Da biste jedan pozorišni festival ustoličili na dolično mesto, da biste ga učinili referentnim za lokalnu, ali i za širu pozorišnu zajednicu, da biste ga pozicionirali u pozorišne i kulturne okvire matične države, regiona, ali i šire, potrebno je da imate jasnu viziju, čvrst koncept i odgovarajući novac. Kragujevac je nekada bio prestoni grad, a danas je privredno i univerzitetsko središte centralne Srbije. Ovaj grad zaslužuje bolji pozorišni festival, vrhunski. Publika uvek zaslužuje bolje i više.

Zimus, na prvoj konferenciji za medije, nakon što sam prihvatio i preuzeo dužnost umetničkog direktora i selektora, najavio sam korenite promene u strukturi Festivala i mogućnost da se Joakim Inter Fest, uz stabilnu finansijsku potporu i savestan rad, već 2020. godine pozicionira među tri najznačajnija međunarodna pozorišna festivala u Srbiji. Verujem da će taj cilj, ako je suditi po predstavama koje sam odabrao, biti dostignut već ove jeseni.

Šest predstava koje će biti prikazane na ovogodišnjem festivalu po svemu – tematici, pozorišnoj estetici i poetici – u potpunom su saglasju sa savremenim pozorišnim i izvođačkim praksama i referentnim umetničkim vrednostima. Bez ustezanja, i oslobođen lažne skromnosti, verujem da je ovo najkvalitetniji program od osnivanja Festivala. To ne bi bilo moguće bez snažne, bezrezervne podrške direktora festivala, gospodina Miloša Krstovića, i gradskog sekretara za kulturu, gospodina Miljana Bjeletića, odnosno lokalne samouprave. Knjaževsko-srpski teatar i grad Kragujevac čvrsto stoje iza mog koncepta. Uostalom, to je bio jedini, isključivi uslov da prihvatim ovu odgovornu, zahtevnu dužnost. Taj koncept je naizgled vrlo jednostavan, sadržan u samo dve reči: vidljivost i prepoznavanje. S jedne strane, učiniti gledaocima vidljivim predstave savremenog, modernog pozorišnog izraza i omogućiti im da u tim predstavama prepoznaju dileme i probleme savremenog čoveka i društva, da bi spoznali i prepoznali i sebe same, da bi videli i prepoznali pojedinačno u opštem i opšte u pojedinačnom. Od antičke Grčke do danas to je jedna od osnovnih uloga pozorišta.

Elem, od ove godine, i za mog mandata, Joakim Inter Fest neće više biti revija domaćih predstava začinjena tek s ponekim, nasumično izabranim, pozorištem iz inostranstva. Festival se u potpunosti okreće međunarodnom, evro-regionalnom konceptu.

U ovogodišnji program uvrštene su predstave koje su u estetskom i tematskom smislu hrabre, provokativne i subverzivne, ali i emancipatorske i, pre svega, umetnički relevantne. Joakim Inter Fest se od ove godine usredsređuje na društveno i umetnički odgovorno pozorište koje se součava sa stvarnošću, beskompromisno se s njom hvata u koštac, razobličava je, čini jasnijom i prihvatljivijom. Festival će od ove godine promovisati pozorište koje je korektivna svest i savest, ogledalo vremena i društva u kojem nastaje i za koje nastaje, a ne tek uteha ili celovečernja zabava. Projektovanim repertoarom Joakim Inter Fest će nastojati da ukaže na bitne razlike između političkog u pozorištu i političnosti savremenog pozorišta, insistirajući na potonjem, dakle na izvođačkim praksama i načinu predstavljanja, na estetici i poetici scenskog izraza.

Od ove godine dodeljujemo dve nagrade: Grand prix „Joakim Vujić“ za najbolju predstavu u celini i Specijalnu nagradu Grada Kragujevca, glavnog pokrovitelja festivala, o kojima će odlučivati ugledni članovi međunarodnog žirija. Posebnu pažnju posvetili smo medijskoj promociji i marketingu, vizuelnom identitetu i grafičkom dizajnu promotivnog materijala. Prvi put od osnivanja Festivala selekcija je završena i objavljena tri meseca pre početka.

Ali, avaj! Sve to nije bilo dovoljno famoznoj Komisiji za savremeno stvaralaštvo Ministarstva kulture i informisanja. Uprkos jasno ekspliciranom novom konceptu Komisija je odlučila da ne dodeli ni dinar Festivalu. Belodano je jasno da takva odluka nije utemeljena na profesionalnim kriterijumima, da je nestručna, čak i zlonamerna, jer je ciljano ugrozila jasno projektovani i eksplicirani koncept Joakim Inter Festa. Zbog svega toga bio sam prinuđen da se odrekнем jedne

predstave koja je već bila selektovana, većine pratećih programa, namere da na Festivalu ugostimo nekoliko uglednih direktora i selektora pozorišnih festivala iz šireg regiona i da svedem broj članova žirija sa pet na tri. Najzad, ali ne i na poslednjem mestu, svi zaposleni u Knjaževsko-srpskom teatru, od direktora do najmlađih saradnika, trebalo bi iz prakse pripreme ovogodišnjeg festivala da izvuku neke bitne pouke i iskustva: samo pravovremeno planiranje, jasna vizija i koncept, besprekorna organizacija i samopregoran, savestan rad daju rezultate.

Živimo u odurna, smutna, neizvesna vremena. Neizvesna za golu egzistenciju, podjednako koliko i za kulturu i umetnost. Pozorište je tu jedan od najvećih stradalnika, osiromašeno, jedno i poniženo. Ali, ne prihvatam svakidašnju jadikovku da je nedostatak novca jedini problem u našoj kulturi i pozorištu. Ne, nije. Nama nedostaju ideje, dugoročna vizija, preduzimljivost, upornost, odgovornost, profesionalan, posvećen odnos prema radu. To je naša svakidašnja jadikovka.

Prilikom izbora predstava borio sam se, i nekako izborio, sa dva bitno limitirajuća faktora: skromnim budžetom i tehničkim (ne)mogućnostima scene Knjaževsko-srpskog teatra. Uprkos svemu, odabrao sam predstave koje se ne samo nekako uklapaju u, za ovako zamišljen festival, ipak skroman budžet nego će u Kragujevac doneti savremen, moderan pozorišni izraz. Reč je o predstavama koje, sasvim u skladu s referentnim praksama pozorišnog izraza otvaraju suštinska, ontološka pitanja savremenog čoveka, ponirući u njegovu dušu i intimu i, s druge strane, hvataju se u koštac i razobličavaju anomalije društvenog života i naopake socijalne, rodne i političke navike. Sve u svemu, i uprkos svemu, pred nama je festival koji slavi estetski sofisticirano i društveno odgovorno pozorište. Ko se boji takvog pozorišta? Ko se boji pozorišta uopšte?

Slogan ovogodišnjeg Joakim Inter Festa – *Ko se boji pozorišta?* – u okviru jednog, naizgled, jednostavnog pitanja implicira mnoga pitanja i ukazuje na mnogo mogućih odgovora, ali ih ne nudi. Pozorište je od vankada postavljalo ključna, suštinska pitanja, ali nije nudilo odgovore. Ta „značenjska praznina“ u praksi pozorišta, kao i u ovogodišnjem sloganu, poziva gledaoce na aktivan odnos prema umetnosti, pozorištu i predstavama koje su ove godine na programu.